

palontorjunta tekniikka

25.10.2002

Suosituksset on tarkoitettu toteutettaviksi

Palontorjunta-lehden ja sittemmin Pelastustieto-lehden sivuilla on koko lehtien historian ajan julkaistu selostuksia tulipalojen ja muiden onnettomuuksien sammutus- ja pelastustöistä. Kirjoitukset eivät ole olleet itsetarkoitusta. Tavoitteenamme on ollut löytää onnettomuuksista ja niiden pelastus- ja sammutustehtävistä se tieto ja oppi, joista voi olla pelastustoimelle hyötyä jossain samankaltaisessa tilanteessa joskus myöhemmin. Samassa tarkoituksessa mainituissa lehdissä ja myös Palontorjuntatekniikassa on julkaistu Onnettomuustutkintakeskuksen ja sen edeltäjän tutkintaselostuksia erilaisista onnettomuuksista.

Alan ammattilehden onnettomuusselostuksen parhaaksi anniksi on tarkoitettu kirjoitusten loppuun sijoitettu "opiksi vastaisen varalta" -osuus, Onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostusten tärkeintä sisältöä ovat tutkimustyön tuloksena syntyneet suositukset.

Helsingin Sanomat tutki miten tutkintakeskuksen suositukset ovat toteutuneet. Kohteena olivat vuosien 1999 ja 2000 aikana sattuneet ilmailu- sekä vesi- ja raideliikenteessä sattuneet onnettomuudet ja vaaratilanteet. Pelastustietoa ja alan kenttää eniten kiinnostava sektori, maalla sattuneet tulipalot ja muut onnettomuudet eivät kuuluneet HS:n tutkimien onnettomuuksien joukkoon.

Hesarin tulokset olivat karuja. Hieman yli 70 suosituksesta on kokonaisuudessaan varmuudella toteutettu 26. Raideliikenteen 15 suosituksesta täyttyi vain kolme. Vesiliikenteessä suosituksia annettiin 16, toteutui neljä. Ilmailun 40 suosituksesta on toteutunut 19.

Kokonaan toteutumattomia suosituksia on 31.

Onnettomuustutkintakeskus seuraa aktiivisesti vain raideliikennesuosistusten toteutumista. Seuranta alkaa vuodesta 1996 ja se osoittaa lohdullisempia lukemia kuin HS:n tutkimat kaksi lähivuotta. Onnettomuuskeskus ilmoittaa suositustensa toteutumisprosentin olevan selvästi yli 50.

Toteutumattomuudesta voi myös syyttää suosituksen tekijää. Joissakin tapauksissa suositukset ovat hyödyllään kyseenalaisia tai puutteellisia.

Pelastustietoa ja Palontorjuntatekniikkaa vuosikymmeniä tehneenä ei ole voinut olla huomaamatta (pelastus)viranomaisten valituksia yhteiskunnan ja sen edustajien kovakorvaisuudesta henkilö- ja paloturvallisuutta parantavien esitysten edessä. "Ala on niin pieni, ei meitä kuunnella", "alan poliittinen painoarvo on vähäinen, kukaan poliitikko ei kiinnostu alamme ongelmista" jne.

Ei käy kiistäminen.

Mutta silloin kun yhteiskunta arvovaltaisten ja luotettavien lautakuntien suulla lausuu painavan sanan henkilö- tai muuta turvallisuutta parantavan hankkeen puolesta, syntynyt ilmapiiiriä pitää käyttää hyväksi ja on ryhdyttävä toimiin. Valitettavan usein nämä tuhannen taalan paikat jätetään käyttämättä. Poliittinen muisti on hyvin lyhyt, joten hyödyntämisstrategiat pitää olla kunnossa jo silloin kun alalle hyödyllisen raportin tärkeä julkistamispäivä on käsillä. Tärkeinä avainhenkilöinä ovat lautakuntien asiantuntijoina toimivat pelastusalan viranomaiset, jotka hyvissä ajoin voivat valmistella alaa tulossa olevista tärkeimmistä suosituksista.

Hyvä esimerkki on varsin lähellä. Vanhusten palvelutalon paloa Maaningalla ja 17 muuta paloa vastaavissa taloissa tutkineen lautakunnan varapuheenjohtaja, Tampereen aluepelastuslaitoksen johtava palotarkastaja Seppo Männikkö tuli jo tutkinnan varhaisessa vaiheessa siihen johtopäätökseen, että automaattinen sammutuslaitteisto on tärkein rakenteellista paloturvallisuutta lisäävää toimenpide kohteissa, joissa henkilöiden poistumismahdollisuudet ovat tavanomaista huonommat. Jo ennen kuin lautakunta kesällä 2002 julkisti tutkintaselostuksensa ja suosituksensa, Männikkö oli oman aluepelastuslaitoksensa kunnissa ryhtynyt toimenpiteisiin. Niinpä julkisen vanhusasumisen uudis- ja korjausrakentamiskohteissa suoritettujen riskianalyyysien pohjalta Tampereella on jo nyt useita hyvin suojattuja vanhusten palvelutaloja. Hänen toimestaan on myös valmistunut turvallisuus selvityksen laadintaopas, joka on tarkoitettu vanhusten palvelutalojen ja hoitolaitosten sekä muiden toimintakyvyllään alentuneiden tai rajoitettujen henkilöiden käyttöön tarkoitettuihin kohteisiin.

Aluepelastuslaitokselle on hänen toimestaan hankittu huoneistopalosimulaattori, jonka avulla on paitsi helppo osoittaa myös helppo konkretisoida automaattisen sammutuslaitteiston tehokkuus viemällä kuljetuskontista rakennettu simulaattori päättäjien luo kuntiin.

Edellä kerrottu on positiivinen ääripää suositusten noudattamisesta. Kiitoksen ansaitsee myös ympäristöministeriö, joka heinäkuun alussa voimaan tulleessa rakentamismääräyskokoelman rakenteellista paloturvallisuutta käsittelevässä osassa E1 huomioi Maaningan tutkijalautakunnan suosituksia.

Realismia on, että kaikkia suosituksia ei koskaan toteuteta. Suurin osa niistä on kuitenkin toteutuskelpoisia. Niiden oppi pitää pystyä käyttämään hyväksi.